

Sygn. akt II CSK 343/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa A. R.
przeciwko E. Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.
o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 grudnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) orzekając na skutek apelacji obu stron zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 18 grudnia 2017 r., w ten sposób, że zasądził na rzecz powoda A. R. od pozwanego E. S.A. w S., jako ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku komunikacyjnego, kwotę 290.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami, kwotę 20.120 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami oraz tytułem renty na zwiększone potrzeby kwoty po: 861,40 zł miesięcznie za okres od 1 lipca 2012 r. do 28 lutego 2013 r., 877,83 zł za okres od 1 marca 2013 r. do 31 grudnia 2014 r., 2.938,50 zł miesięcznie za okres

od dnia 1 stycznia 2015 r. do 18 grudnia 2017 r., oraz od dnia 18 grudnia 2017 r. kwotę po 3.365 zł miesięcznie, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w zakresie zarzutu naruszenia prawa procesowego (art. 224 § 1 i 227 w zw. z art. 232 k.p.c.): „czy wobec dochodów nieopodatkowanych sąd cywilny *a priori* uznać może za niedopuszczalne dowodzenie ich wysokości poprzez dokumenty prywatne i zeznania świadków i w rezultacie nie uwzględnić ich przy ocenie utraconych możliwości zarobkowych poszkodowanego, czy też jako sąd faktu, niezależnie od powyższego, dążąc do prawdy materialnej powinien te dowody dopuścić i poddać ocenie na podstawie art. 233 k.p.c., tj. uznać je za dopuszczalny miernik oceny wysokości szkody, o której mowa w art. 361 i 444 § 2 k.c.”?

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 444 § 1 k.c. i 445 § 1 k.c. w zakresie przyznania mu zadośćuczynienia w kwocie 290.000 zł zamiast 340.000 zł mimo, że nie było rzeczowych argumentów przemawiających za przyjęciem, że żądana przez niego tytułem zadośćuczynienia kwota była wygórowana.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne

i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Zaprezentowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia tych wymagań. Przede wszystkim nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżący, nie przeprowadził żadnego pogłębionego wywodu prawnego wskazującego na rozbieżności w orzecznictwie i piśmiennictwie dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego.

Ponadto kryteria określania wysokości renty wyrównawczej w związku z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej zostały szczegółowo wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjmuje się, że wielkość renty wyrównawczej jest uzależniona od wysokości dochodów, które mógłby uzyskiwać poszkodowany, gdyby nie doszło do wyrządzenia szkody. Punktem wyjścia jest zarobek, który zważywszy na rodzaj wykonywanej wcześniej działalności uzyskiwałby poszkodowany, jeżeli zachowałby dotychczasową zdolność do pracy - w porównaniu z dochodami aktualnie uzyskiwanymi przez poszkodowanego, w tym z uwzględnieniem renty z ubezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy. Renta nie może być ustalana w oderwaniu od rzeczywistych możliwości zarobkowych poszkodowanego,

jakie miałby on, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Przy ustalaniu wielkości renty należy zatem uwzględnić wszystkie dochody, jakie poszkodowany uzyskiwał, a więc także zarobki dodatkowe czy nawet prace dorywcze. Punktem odniesienia są zarobki netto czyli pomniejszone o podatek dochodowy i składkę na ubezpieczenie społeczne. Podstawą ustalenia wysokości renty powinny być realne, a więc wysoce prawdopodobne perspektywy uzyskiwania w przyszłości wyższych dochodów przez poszkodowanego. W przypadku gdy utrata zdolności do pracy zarobkowej dotyczy osoby prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek, nie pozostającej w stosunku zatrudnienia, rekompensata w postaci renty obejmuje straty wynikające z utraty całości lub części stałych dochodów otrzymywanych w wyniku działalności, która nie może być kontynuowana przez poszkodowanego (por. m.in. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1963 r., III CO 38/62, OSN 1965, nr 2, poz. 21, z dnia 22 listopada 1963 r., III PO 31/63, OSN 1964, nr 7-8, poz. 128 i z dnia 3 października 1966 r., III CZP 17/66, OSN 1968, nr 1, poz. 1 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1968 r., III PRN 49/68, nie publ., z dnia 3 maja 1972 r., I PR 53/72, OSN 1972, nr 11, poz. 207, z dnia 25 maja 1994 r., II PRN 2/94, OSN 1994, nr 4, poz. 67, z dnia 4 lipca 2002 r., I CKN 837/00, nie publ., i z dnia 23 listopada 2010 r., I PK 47/10, nie publ.).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania prowadzi do konkluzji, że powód powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, poddaje w istocie krytyce zakres prowadzonego przez *sąd meriti* postępowania dowodowego oraz wyniki przeprowadzonej przez ten Sąd oceny dowodów dotyczących dochodów uzyskiwanych przez skarżącego przed wypadkiem (strona 34 - 35 uzasadnienia). Nie są to zatem problemy prawne lecz materia prawidłowości stosowania przez Sąd prawa procesowego w zakresie przeprowadzonych dowodów i ich oceny w indywidualnych okolicznościach sprawy czyli kwestie usuwające się w znacznym zakresie spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy,

sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zadośćuczynienie przyznawane na podstawie art. 445§ 1 k.c. ma charakter kompensacyjny, stanowi sposób naprawienia szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. O rozmiarze należnego zadośćuczynienia pieniężnego powinien zatem decydować w zasadzie rozmiar doznanej krzywdy: stopień cierpień fizycznych i psychicznych (ich intensywność, czas trwania, nieodwracalność następstw i inne podobne okoliczności). Niewymierny w pełni charakter tych okoliczności sprawia, że sąd przy ustalaniu rozmiaru krzywdy i tym samym sumy zadośćuczynienia ma pewną swobodę (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2017 r., II CSK 842/16, nie publ. i z dnia 28 lipca 2017 r., II CSK 311/16, nie publ.). Ustalenie rozmiaru krzywdy i wysokości zadośćuczynienia pozostawione jest uznaniu sądu *meriti*. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym ma ograniczone możliwości w tym zakresie, mógłby zakwestionować ocenę Sądu *meriti* tylko wtedy, gdyby była rażąco błędna. Sąd Apelacyjny w motywach zaskarżonego wyroku szczegółowo przeanalizował okoliczności sprawy, przemawiające jego zdaniem za uznaniem, że kwotą adekwatną tytułem zadośćuczynienia należnego skarżącemu (łącznie z kwotą wypłaconą przedprocesowo przez pozwanego) jest kwota 400.000 zł. Lektura motywów zaskarżonego orzeczenia nie pozwala na stwierdzenie, by - w następstwie przyjęcia tej kwoty, jako odpowiedniej w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. zamiast żądanej przez skarżącego 450.000 zł - wykazywało ono kardynalne wady w stopniu przemawiającym za realizacją przesłanki oczywistej zasadności skargi. Analiza wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia,

nie prowadzi zatem do oceny, że Sąd Apelacyjny ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. mając na uwadze charakter sprawy oraz trudną sytuację życiową skarżącego związaną z wypadkiem komunikacyjnym za którego skutki odpowiada pozwany, jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody.

jw